

GRADIVO IN PRIPOROČENA LITERATURA ZA PRIPRAVO NA PISNI DEL IZPITA ZA VODNIKE PSA SPREMLJEVALCA / B-BH /

1. Organiziranost kinološke zveze Slovenije

Kinologija - nauk o psih, pasjih pasmah in pasjereji (Verbinčev slovar tujk), ali veda, ki obravnava psa - je izhodiščni pojem, ki je uporabljen v kratici naše krovne organizacije Kinološke zveze Slovenije (v nadaljevanju KZS), ki ima svoj sedež v Ljubljani. KZS je polnopravna članica mednarodne kinološke zveze - Federation Cynologique Internationale (FCI) od leta 1995.

Skladno z določili Zakona o društvih ima KZS statut v katerem so opredeljena temeljna pravila delovanja slovenske kinologije.

Skupščina KZS je najvišji organ Kinološke zveze Slovenije. Skupščina je sestavljena iz predstavnikov članic KZS; kinoloških društev, klubov in lovsko kinoloških društev.

Najvišji strokovni organ KZS je Skupni zbor kinoloških sodnikov, ki se ukvarja s temeljnimi vprašanji pomembnimi za celotno kinologijo. Najvišji strokovni akt je Pravilnik o strokovnem delu, oziroma po novem Strokovni pravilnik.

Na področju šolanja psov je najvišji strokovni organ Delni zbor sodnikov za ocenjevanje dela šolanih športnih psov, ki se ukvarja predvsem z vprašanji s področja vzgoje in šolanja psov.

2. Anatomija in fiziologija; prehrana; zoohigiena; Bolezni psov

Najnovejši učbenik in priročnik, ki obravnava zgoraj navedeno tematiko je knjiga "Lovska kinologija", katero je mogoče kupiti v pisarni Lovske zveze Slovenije, na Župančičevi 9 v Ljubljani, ali naročiti po telefonu: 01-241-09-10.

3. Določila pravilnika

Starostna omejitev za pristop k izpitu za psa spremljevalca s preizkusom obnašanja v urbanem okolju, oznaka B-BH je 15 mesecev.

Strokovni izpit za vodnika psa spremljevalca je sestavni del "izpita za psa spremljevalca s preizkusom obnašanja v urbanem okolju".

Strokovni izpit je pogoj, ki ga mora kandidat izpolniti za priznanje prej omenjenega izpita. Strokovni izpit je opravljen v kolikor kandidat doseže najmanj 70% možnih točk. V primeru, da je kandidat dosegel 50% ali več odstotni rezultat lahko ponavlja izpit še istega dne. V primeru nižjega rezultata je možna ponovitev po preteku treh tednov, če je pes pozitivno opravil praktični del izpita.

Pri izpitih lahko sodelujejo vsi psi ne glede na velikost, pasmo ali rodovnik. Vodnik se na isti dan lahko udeleži le ene prireditve. Na isti prireditvi lahko vodi največ dva psa. Posamezni pes lahko na isti dan opravlja le en preizkus.

Vodnik mora imeti ves čas preizkusa pri sebi povodec. Pes mora imeti neprestano na sebi kovinsko ovratnico, ki ni naravnana na zateg. Dodatne ovratnice, kakor tudi usnjene

ovratnice, ovratnice proti mrčesu itd. niso dovoljene. Prepovedana je uporaba električnih ovratnic in bodečih ovratnic.

Izpit B-BH je sestavljen iz treh delov:

- prvi del izpita je strokovni izpit za vodnika, ki se izvaja v obliki testa s 30 vprašanji iz različnih področij kinologije.
- v drugem delu preizkušamo vodenje na povodcu, prosto vodljivost, sedi v gibanju, prostor v gibanju z odpoklicem in odlaganje psa;
- v tretjem delu t.i. preizkusu obnašanja v urbanem okolju, se preizkusi srečanje s skupini ljudi, srečanje s kolesarjem, srečanje z avtomobili, srečanje s tekači, skejterji, srečanje z drugim psom in obnašanje privezanega psa in obnašanje do živali;

Izpit B-BH morajo opraviti vsi psi, ki bodo pristopili k opravljanju izpita "C" in IPO 1, vsi psi, uvoženi v Slovenijo, ki so opravili mednarodni izpit v tujini, a niso opravili izpita B-BH. Slednji bodo morali pred nostrifikacijo predložiti potrdilo o opravljenem izpitu B-BH. To določilo velja za vse pse, ki so poleženi po 1.1.2003.

Preizkus strelomirnosti se izvaja za tiste pasme pri katerih je to pogoj za nadaljnjo vzrejo. V kolikor vodnik po streljanju ne more več nadaljevati z izvajanjem vaj, ali izgubi nadzor nad psom, se ga izloči iz nadaljnjega izvajanja vaj. Pes se bi moral ob strelu obnašati brezbržno oz.se na strel ne bi smel odzivati.

Vse vaje se pričnejo iz osnovnega položaja (pes sedi ob vodnikovi levi nogi).

Prosta vodljivost se izvaja tako, da morata vodnik in pes narediti 40- 50 korakov naravnost nakar se obrneta okrog.Na vsa ostala vprašanja so odgovori v " Navodila za Izpitne programe nižjih stopenj in izpitni program za slovenski sledarski izpit", ki jih predpisuje KZS in so v veljavi od 1.01.2004 dalje.

4. Splošna vprašanja

Pes izraža svoje razpoloženje a s položajem telesa, predvsem pa s položajem repa, glave - ušes. Skratka, pes se izraža s celotno telesno mimiko. Pes primarno zaznava okolje z vohom, uporablja pa tudi vsa ostala čutila.

Pes in vodnik na sprehodu

Sprehod je zelo pomembna aktivnost za psa in vodnika, vendar pravila obnašanja na sprehodu niso (razen predpisov) opredeljena.

Potreba po gibanju, ki jo pes zadovolji na sprehodu je odvisna od pasme, velikosti, temperamenta in drugih dejavnikov. Potrebe po sprehodu so torej pri različnih psih različne. Minimalni standard je dva do tri sprehoda na dan. Psa naj sprehaja njegov lastnik , lahko pa tudi drugi člani družine. Priporočljiv je aktiven sprehod (združen z nekaj delovnih aktivnostmi). Psa ne sprehajajmo spuščenega v urbanih središčih in na drugih mestih, kjer s to aktivnostjo ogrožamo druge in sebe. Psa ne sprehajajmo s tekom ob avtu, kajti sprehod je namenjen obema.

Naše ravnanje na sprehodu opredeljuje dejstvo, da smo kot lastnik psa odgovorni za njegovo ravnanje oz. za škodo, ki jo pes povzroči. V nadaljevanju bomo opisali nekaj primerov, ki se lahko pripetijo na sprehodu.

Srečevanje z drugimi psi, tekači, kolesi ipd. na sprehodu.

Na sprehodu se pes srečuje z ljudmi, prometom in drugimi psi. Praviloma mora biti pes pri sprehodu v urbanem okolju navezan, nenavezan pa se lahko sprehaja na mestih , kjer ni

prej omenjenih dražljajev iz okolja. V kolikor ste psa pripeljali na sprehod z avtom, bodite pri izstopanju psa iz avta, pozorni na mimoidoči promet. Bodite pozorni na svojega psa in okolico, ko ste na sprehodu. V primeru, ko se vam približuje tekač, kolesar ipd., ali tuj pes, je dobro vašega psa, v kolikor je prosto spuščen, poklicati k sebi in ga navezati. V kolikor se pes na vaš klic ne odzove, stecite stran in se mu skrijte, ali pa pojdite do obeh psov in vašega psa pripnite. Lahko se vam zgodi, da se bosta psa, ko boste prišli do njiju, že ovohavala ali pa bosta celo naslonila glavo eden na drugega. V takšnem primeru se najprej umirite, ne kričite na psa in ju ne poskušajte ločiti. Počakajte da se situacija razplete sama. Največkrat se bo takšno srečanje končalo brez spopada. V kolikor do spopada pride, lahko situacijo rešite le, če sta prisotna dva vodnika. Vsak vodnik naj potegne svojega psa za zadnje noge stran od spopada. Nikakor ne posegajte med psa, saj se boste spravili v nevarnost, da vas kateri od psov ugrizne. V kolikor bo vaš pes pri vas, boste lažje nadzorovali situacijo in preprečili morebitne poškodbe s strani drugega psa ali pa poškodbe, ki jih lahko povzroči vaš pes. Seveda pa velja, da so agresivni psi še bolj agresivni, ko so navezani. Takšni, potencialno nevarni psi, bi se morali sprehajati opremljeni z nagobčnikom.

Na sprehodu se vam zgodi, da se srečate s sprehajalci, ki se psa bodisi bojijo ali pa ga želijo pobožati. Ljudje, ki se psa bojijo, občutijo ob srečanju s psom precej neprijetno situacijo, zato navežite psa pred srečanjem s takšnimi sprehajalci in jim namenite, v kolikor je to primerno v dani situaciji, nekaj pomirjujočih besed. Ljudje, ki želijo pobožati psa, to lahko storijo le, če jim vi dovolite. Seveda pa morate psa dovolj dobro poznati, da veste, kako bo reagiral. V primeru ugriza je odgovornost vaša.

Nekateri lastniki sprehajajo več psov naenkrat. V naseljenih krajih vam to odsvetujemo, saj boste težko nadzorovali dva, ali več psov, tudi če so navezani. Tudi na mestih, kjer so sprehodi s psi običajni, boste imeli veliko težav z nadzorovanjem psov, kajti ponavadi lahko dobro nadzorujemo le enega psa. Takšni sprehodi (več psov naenkrat) pa niso priporočljivi tudi zaradi pomena dobre vezi med psom in vodnikom. V kolikor sprehajamo več psov naenkrat, se bodo le ti igrali med seboj in človeka sploh ne bodo potrebovali.

Agresivnost

Nekateri avtorji trdijo, da gre za podedovano lastnost, spet drugi pa, da je agresivnost pogojena z delovanjem okolja. Dileme se odvijajo tudi na relaciji ali gre pri agresivnosti za negativno ali pozitivno lastnost.

Dejstvo je, da je na agresivno vedenje možno vplivati; ga ojačevati ali zmanjševati. Nekateri avtorji opredeljujejo več vrst agresivnega vedenja (teritorialna agresivnost, socialna agresivnost ipd.) Verjetno je resnica nekje vmes. Vsekakor pa lahko trdimo, da je agresivnost naravna in biološko pogojena. Tako biološko pogojena agresivnost je defenzivna - namenjena ohranitvi vrste.

Po nekaterih teorijah sta vedenje izogibanja in agresivno vedenje medsebojno povezana, oz. imata enak ključni dražljaj. Enega in drugega naj bi sprožila fizične ali psihične narave, le ta naj bi povzročila strah, strah pa naj bi povzročil bodisi agresivno vedenje, katerega cilj je odstranitev nevarnosti ali pa beg katerega cilj je umik od vira nevarnosti.

Agresivno vedenje (renčanje, grozeče kazanje zob, ugriz) se lahko povečuje ali pa zmanjšuje s pomočjo pogojevanja.

Učenje pri psu

Osnovne vrste učenja pri psu

Socializacija

- Proces v katerem se žival uči, kako prepoznati in komunicirati z vrstami s katerimi živi
- Domači pes, razen s pripadniki svoje vrste, sobiva s človekom in mačkami.
- V procesu socializacije se uči kako naj komunicira s temi vrstami, pri čemer razvija

komunikacijske spretnosti na podlagi katerih lahko v vsaki situaciji ugotovi ali je ogrožen ali ne, ter prepozna in se odzove na zahteve drugih

Vzgoja

- Obdobje od rojstva do začetka šolanja
- Namen; priprava psa za življenje s človekom, ki naj postane osrednja figura v življenju psa
- Namen; priprava za življenje v okolju/urbano okolje še posebej velik izziv
- Namen; priprava psa za zaželeno komunikacijo z vrstniki in drugimi žival

Šolanje

Proces oblikovanja vedenja z namenom prilagoditve okolju ali z namenom pripraviti psa za izvajanje poljubne dejavnosti (iskanje pogrešanih, izvajanje dejavnosti v vojski in policiji, izvajanje pristočasnih dejavnosti)

Vrste učenja

Pogojevanje klasično/instrumentalno

- Ustvarjanje povezav med dražljaji
- Oblikovanje odziva glede na dražljaj
- Oblikovanje povezav med dražljajem in odzivom

Klasično pogojevanje (Pavlov)

- Ustvarjanje povezav med dražljaji. V kolikor se dva dražljaja v postopku učenja vedno pojavljata skupaj, bo prvi prevzel vlogo sprožilca drugega. Postal bo pogojni dražljaj. Luč + hrana = luč --- slinjenje.
- Praktični primer pes bo povezal situacijo z izkušnjo. V veterinarski ambulanti ga bo strah, na vežbališču bo vesel.

Instrumentalno pogojevanje (Skinner)

- Ustvarjanje povezave med dražljajem in odzivom
- Učenje, da ima prav določena reakcija za posledico točno določen odziv
- Praktični primer; če bo pes vedno, ko skoči na mizo nagrajen s priboljškom se bo verjetnost, da bo skakal na mizo, povečala

Vir:

Strokovna načela šolanja psov in etični kodeks, KZS 2004
Vreg Franc; Vedenje psa, Ljubljana 1993

STROKOVNA NAČELA ŠOLANJA PSOV IN ETIČNI KODEKS

Uvod

Šolanje psov je obsežna dejavnost, nekateri psi so šolani za zelo specializirane naloge, katere opravljajo, kot športni in službeni psi, toda večina psov je hišnih ljubljencev. Šolanje teh psov za sožitje s človekom ter za življenje v urbanem okolju postaja najpomembnejša kinološka dejavnost.

Skozi čas so se razvile različne metode in tehnike šolanje psov. Humano šolanje je tisto, ki se izvaja z pozornostjo, odgovornostjo, ter s spoštovanjem živali in brez povzročanja nepotrebnega neugodja. Nehumano šolanje, ki ni učinkovito, je nehumano, ali lahko povzroči poškodbe psa, strah pred vodnikom škoduje celotnemu ugledu kinološke stroke šolanja psov.

Namen kodeksa ni opredeliti le en pravilen način šolanja ampak naj bi načela, ki bodo predstavljena služila kot splošno sprejeta pravila za šolanje psov. Načela naj bi kinološkemu strokovnjaku za šolanje služila, kot usmeritve za humano šolanje psov. Načela temeljijo na znanstvenih dognanjih s področja učenja in vedenja psov.

Strokovna načela za strokovnjake s področja šolanja psov: učinkovita, humana načela poudarjajo uporabo prijetnih tehnik šolanja in predstavljajo alternativo primarni uporabi neprijetnih tehnik šolanja (averziven/ neprijeten). Predstavljena alternativa je ponavadi učinkovita, z minimalnimi stranskimi nezaželenimi učinki in z manj stresa, tako za vodnika kot tudi za psa. Strokovnjaki pa morajo znati identificirati primere v katerih je potrebno uporabiti neprijetne tehnike šolanja. Primerno izbrana neprijetna tehnika ne sme vsebovati neskončnega povečevanja doze neprijetnega dražljaja. Šolanje naj bi imelo za rezultat delo, ki je v užitek obema tako vodniku, kot tudi psu.

Strokovna načela šolanja psov in etični kodeks sta namenjena kot pomoč strokovnjakom za šolanje psov, tistim, ki šolajo pse in tistim, ki učijo druge ljudi šolati psa (inštruktorji) pri ocenjevanju in izboljševanju njihovih metod dela. Namenjena sta tudi kot pripomoček za ocenjevanje metod šolanja, ki ga bo lahko uporabljala javnost, tako kinološka, kot tudi ostala zainteresirana ter pravosodni sistem.

Pomembno opozorilo:

Strokovna načela šolanja psov in etični kodeks se ne nanašata na situacije v katerih strokovnjak za šolanje ravna v samoobrambi ali z namenom preprečitve poškodb drugih ljudi ali živali.

1. POSLANSTVO KODEKSA IN ETIKA ŠOLANJA PSOV

Strokovnjak za šolanje psov se mora ravnati pošteno, odgovorno in humano. Poslanstvo kodeksa za šolanje je: Predstaviti načela šolanja, ki spodbujajo razvoj učinkovitih in humanih metod šolanja.

1.1. Etična načela

Strokovnjaki za šolanje psov uporabljajo in spodbujajo uporabo metod šolanja, ki temeljijo na:

- Spodbujanju in potrjevanju zaželenega vedenja;

- Ugašanju in zmanjševanju nezaželenega ali potencialno nevarnega vedenja;
- Najnižji možni uporabi neprijetnih tehnik šolanja za doseg prvih dveh alinej.

V primeru ko so zahteve za šolanje vaj ali drugih veščin večje, kot je znanje kinološkega strokovnjaka mora le ta sodelovati z drugimi strokovnjaki za šolanje. V kolikor je to potrebno mora strokovnjak napotiti vodnika s psom k drugemu kinološkemu strokovnjaku. Inštruktorji naj se izogibajo dajanju garancij za izvedbo posameznih vaj, prizadevajo naj si za splošno zadovoljstvo tečajnikov z rezultati dela.

Inštruktorji naj bi:

- pridobili vsa potrebna znanja preden se začno predstavljati, kot strokovnjaki za šolanje psov;
- poznali svoje strokovne omejitve
- iskali nova znanja, ki jih potrebujejo pri šolanju psov
- podajali samo tiste izjave o svojem šolanju za katere so prepričani, da so resnične
- spoštovali načela varstva osebnih in poslovnih podatkov v zvezi s šolanjem psov. Naštete informacije lahko posredujejo le s privolitvijo tečajnika. Izjema je podajanje podatkov, skladno s predpisi, pristojnim organom v primeru kršitev predpisov
- naj bi se izogibali fizičnim, psihičnim in verbalnim zlorabam ljudi in psov
- reagirali v primeru zlorab in sicer s poučevanjem o pravilnem ravnanju in s prijavo ustrezni instituciji v kolikor je to potrebno.

2. TEORIJE UČENJA PSOV IN VEDENJE PSOV

Inštruktorji naj bi uporabljali teorije učenja psov in osnove etologije (vedenje živali- psov) kot osnovo svojega dela. V osnovi naj bi njihovo delo temeljilo na tehnikah nagrajevanja zaželenega vedenja.

Poznavanje teh področij samo po sebi ne zagotavlja kvalitetnega dela, vendar si je težko predstavljati učinkovito in humano šolanje psov brez poznavanja osnov učenja in temeljnih spoznaj s področja vedenja psov.

Inštruktorji, ki poznajo osnove etologije, ne bodo tolmačili vedenja psa na podlagi antropomorfne pristopa (pripisovanje človeških motivacij in značilnosti). Humano šolanje se opira na tehnike potrjevanja/ojačevanja zaželenega vedenja in odvzemanje nagrade z namenom ugašanja nezaželenega vedenja.

2.1. Teorije učenja

Večino šolanja se odvija na podlagi učenja po uspehu (instrumentalno pogojevanje), pes pokaže zaželeno vedenje čemur sledi specifična posledica za to vedenje. Zmotno je splošno prepričanje, da je učenje po uspehu povezano zgolj s pozitivnim potrjevanjem/ojačevanjem. Kot je razvidno iz skice 1. sta potrditev in kazen del učenja po uspehu.

Skica 1.: Štirje kvadrati učenja po uspehu (instrumentalnega pogojevanja)

- UTRJEVANJE vedenje narašča	KAZEN vedenje slabi
---------------------------------	------------------------

	Pozitivno utrjevanje (positive reinforcement)		Pozitivna kazen (positive punishment)
Dodatno (pozitivno) (+)	(U+) DODAMO NEKAJ PRIJETNEGA (če ima določeno vedenje za posledico nagrado, postane to vedenje močnejše, intenzivnejše)		(K+) DODAMO NEKAJ NEPRIJETNEGA (če določenemu vedenju sledi averziv, "odvračalo", začne to vedenje slabeti)
	Negativno utrjevanje (negative reinforcement)		Negativna kazen (negative punishment)
Odvzeto (negativno) (-)	(U-) ODVZAMEMO NEKAJ NEPRIJETNEGA (če ima določeno vedenje za posledico prenehanje neprijetnosti, postane tako vedenje močnejše, intenzivnejše)		(K-) ODVZAMEMO NEKAJ PRIJETNEGA (če določeno vedenje za posledico nima nagrade, začne to vedenje slabeti)

Nekaj primerov:

V primeru ko pes pozdravi tujca pri vratih tako, da se usede mu da gospodar nagrado (npr.hrano). Vedenje usedanja v tej situaciji se ojača, verjetnost, da se bo pes v tej situaciji usedel se poveča (pozitivna potrditev/ojačitev).

Gospodar, v primeru, da pes skače po obiskovalcu, stopi ven in zaloputne vrata. Vedenje skakanja po obiskovalcu se bo po večih ponovitvah zmanjševalo (negativna kazen).

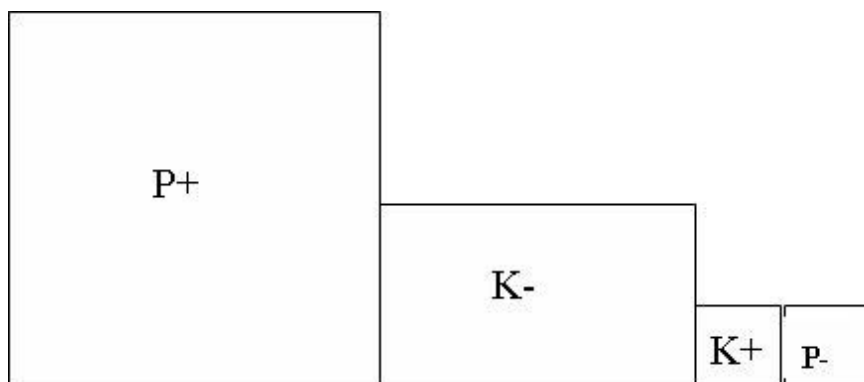
Gospodar, v primeru da pes skače po obiskovalcu, povzroči neprijeten zvok. Vedenje skakanja po obiskovalcu se bo po večih ponovitvah zmanjševalo (pozitivna kazen)

Obiskovalec, v primeru, da pes skače po njem, prime vrvico pripeto na oglavnik (halty) in psa vzdigne dokler le ta ne sede. Vedenje usedanja v tej situaciji se ojača, verjetnost, da se bo pes v tej situaciji sedel se poveča (negativna potrditev/ojačitev).

Nekateri strokovnjaki in inštruktorji priporočajo uporabo zgolj pozitivne potrditve/ojačitve za doseg želenega vedenja in negativno kazen za odpravljanje nezaželenega vedenja. Drugi menijo, da je v nekaterih okoliščinah primerna tudi uporaba pozitivne kazni in negativne potrditve/ojačitve.

V vsakem primeru je cilj šolanja uporaba takšne metode kjer sta uravnotežena nuja za vzpostavitev želenega vedenja in načelo humanega šolanja.

Slika: Operativno pogojevanje-uporaba

Nekatera nezaželena vedenja, kot vedenje izogibanja in nezaželena agresivnost, katerih podlaga so čustva npr. strah so bolj pod vplivom klasičnega pogojevanja (I.Pavlov). Pes se je naučil povezovati določene dražljaje z določenimi prijetnimi ali neprijetnimi dogodki. Oseba v uniformi lahko za psa predstavlja neko nižjo stopnjo ogrožanja, ki lahko sproži bojzljivo vedenje ali pa agresivnost.

Inštruktor mora vedeti, da z učenjem po uspehu (instrumentalnim pogojevanjem) lahko vpliva na vedenja ki so vezana na čustvena stanja, vendar samih čustvenih stanj ne more spreminjati. Čeprav inštruktor lahko nauči psa, da le ta ne bo napadal osebo v uniformi, s postopkom učenja ne bo spremenil odnosa psa do oseb v uniformi, ki jih bo pes še vedno dojemal za grožnjo.

V takšnem primeru obstoja možnost nasprotnega klasičnega pogojevanja za izboljšanje odnosa psa do oseb v uniformi. V kolikor bo pes osebe v uniformi povezoval s prijetnimi dogodki in/ali hrano obstoja možnost, da se bodo bojzljivi odzivi ali agresivnost zmanjšali.

Strokovnjak za šolanje naj ne pričakuje, da se bo pes novih vedenj naučil z opazovanjem, kljub temu pa obstajajo dražljaji v okolju, ki sprožajo že obstoječa vedenja pri psu. Na primer pes bo pil vodo iz posode v primeru, da jo pijejo tudi drugi psi, ker bo voda, ki pljuske iz posode privabila psa.

Strokovnjaki se morajo zavedati, da vedenje ki ga pes zanesljivo izvaja v znanem okolju ne bo izvajal v novem okolju, ali v drugačnem kontekstu. Pripraviti morajo program šolanja, katerega rezultat bo zanesljivo izvajanje naučenega vedenja v vseh okoliščinah. Takšno šolanje za zanesljivo izvajanje vaj lahko imenujemo tudi učenje generalizacije vedenja.

- Strokovnjak za šolanje naj bi imeti strokovno znanje kako psu pravilno predstaviti povelje in posledice, ki nastopijo. Znati mora natančno prikazati psu katero je zaželeno vedenje oz. za katero vedenje želi, da izgine ali se ojača.
- Svoje delo mora znati vrednotiti v vseh fazah ter opuščati tehnike, ki ga ne vodijo k rezultatom.
- Psu mora na njemu razumljiv način posredovati informacije o zaželenem vedenju (pohvala, potrditev)
- Izbrati mora pristop, ki daje psu možnost uspeha in ne sme šolanja pripraviti na način, da išče zgolj napake, da bi jih lahko kaznoval.
- Program šolanja mora temeljiti na zakonitostih učenja in ne na ustnem izročilu o načinih in metodah šolanja.

2.2. Vedenje psa (etološki pogled)

Nekatera vedenja psa so biološko pogojena, kar pomeni da so rezultat evolucije in selektivne vzreje psov. Tako so na primer prinašalci vzrejeni za prinašanje (radi pobirajo predmete in se z njimi igrajo) zato jih je na splošno lažje izšolati za prinašanje predmetov, kot nekatere druge pasme psov.

Znanja o izvoru psa in selektivni vzreji so lahko eden izmed temeljev pri pripravi učinkovitega programa šolanja. Strokovnjaki za šolanje naj bodo previdni pri iskanju vzporednic med vedenjem volka in domačega psa, čeprav imajo psi in volkovi kar nekaj skupnih lastnosti pa nimajo skupne evolucijske zgodovine.

Prav tako je pomembno, da strokovnjaki za šolanje poznajo razvojna obdobja v življenju psa. Mladi psi kažejo naravno tendenco, da zasledujejo premikajoče se predmete, kar lahko izkoristimo za učenje navezanosti na vodnika (v kolikor bo novi lastnik pobegnil od mladega psa ga bo le ta zasledoval). Če bo vodnik psa vedno nagradil kadar bo ta prišel k njemu bo to pozitivno ojačalo opisano vedenje.

Inštruktor bi moral:

- znati v praksi uporabljati svoje znanje o socialnem in prirojenem vedenju psov.
- znati bi moral opazovati, pravilno razlagati in se ustrezno odzivati na telesno govorico psa.
- znati v praksi uporabljati svoje znanje o vedenjskih nagnjenjih kot posledici pasemske vzreje, starosti, spola in drugih individualnih značilnosti psa. Znati bi moral oceniti vedenjska nagnjenja posameznega psa.
- znati v praksi uporabljati svoje znanje o zaznavnih sposobnostih psov, zlasti o vidu, vohu in sluhu.
- znati v praksi uporabljati svoje znanje o tem, kakšne situacije lahko v psu sprožijo agresivnost in kakšna dejanja jo stopnjujejo ali pa zavirajo.
- se zavedati, kakšen vpliv imajo na učne sposobnosti psa vsakodnevna nega, hranjenje, razgibanje, omejitve gibanja in stiki z ljudmi in drugimi živalmi.

2.3. Uporaba averzivnih/neprijetnih dražljajev

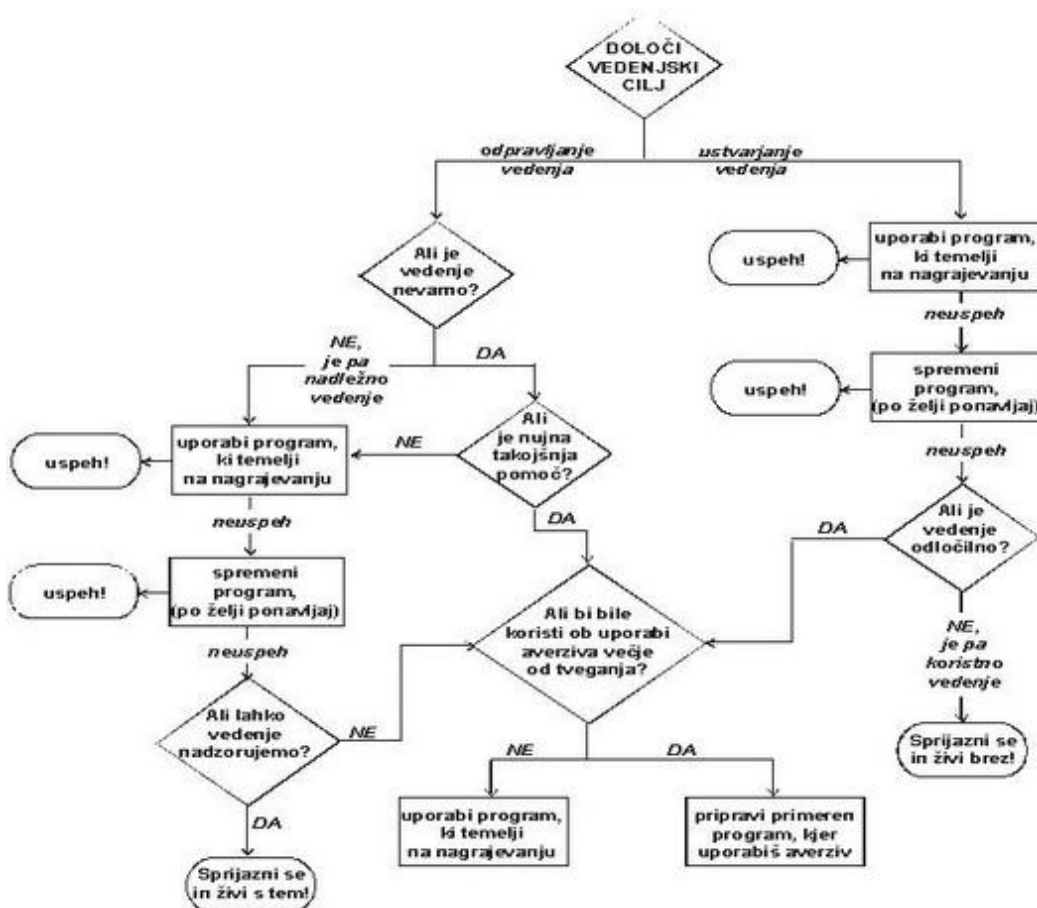
Inštruktor, ki psa šola na human način, premišljeno in sistematično presoja, ali in kdaj je uporaba averzivnih/neprijetnih dražljajev upravičena. Pri tem vedno izbere najšibkejši možni neprijetni dražljaj, ki še omogoča uspeh. Naslednja slika kaže postopek odločanja, ki omogoča izbiro najprimernejšega učnega pristopa za vsakega posameznega psa in vodnika. Diagram poteka na sliki je prirejen po diagramu, ki ga je prispevala dr. Pamela Reid. Prikazuje časovno razporejen proces, ki ga lahko uporabimo, ko izbiramo elemente za program šolanja, vključno z neprijetnimi dražljaji. Da bi ga bolje razumeli, si zamislimo navidezno vedenje in po začrtanem diagramu sledimo njegovemu poteku vse dokler ne pridemo do uspešne ali vsaj zadovoljive rešitve.

Upamo, da bodo inštruktorji, ki se odločijo za uporabo neprijetnih dražljajev, v vsaki situaciji pretehtali svojo odločitev v skladu s principi in smernicami, ki jih tu navajamo. Poleg tega, pa bi morali inštruktorji pred uporabo neprijetnih dražljajev, izpolniti še naslednje zahteve:

1. prepoznati dejavnike, ki ohranjajo problematično vedenje
2. izdelati sistem za oceno in spremljanje napredka
3. v program vgraditi nagrade, s katerimi bodo vpeljali zaželeno vedenje
4. dobro oceniti sposobnosti tiste osebe, ki naj bi dodelila neprijetni dražljaj
5. izbrati neprijetni dražljaj v primerni obliki in intenzivnosti
6. pripraviti načrt, po katerem se bo potreba po uporabi neprijetnega dražljaja zmanjšala
7. zagotoviti, da bo neprijeten dražljaj zares vpliven in učinkovit.

Diagram prikazuje štiri vrste vedenja. V katero kategorijo bomo v posameznih primerih uvrstili določeno vedenje, bo odvisno od psa, skrbnika in vsakokratnih okoliščin:

1. Koristno vedenje - vedenje, ki nam ustreza (npr. sedenje) in odlikuje pse, ki so prijetni družabniki
2. Odločilno (pomembno) vedenje - vedenje, ki nam ustreza (npr. odpoklic) in psa rešuje pred nevarnostjo in težavami
3. Nadležno vedenje - neželeno vedenje (npr. grizenje čevljev), ki pa ne zahteva takojšnjega ukrepanja, saj lahko kot začasno rešitev uporabimo ukrepe, s katerimi vedenje psa onemogočimo ali nadzorujemo
4. Nevarno vedenje - neželeno vedenje (npr. preganjanje živine), ki se lahko konča s poškodbo drugih živali, ljudi, ali samega psa.

Legenda:

- ~ romboid = odločitev
- ~ pravokotnik = akcija
- ~ oval = rezultat

Inštruktor bi moral:

- uporabljati tehnike z uporabo neprijetnih dražljajev/avertivov samo v okviru šolanja z nagrajevanjem in to le v primerih, ko so res upravičene;
- o uporabi neprijetnih dražljajev odločati na osnovi sistematične metode
- izogibati se uporabi tistih neprijetnih dražljajev, ki ne povzročijo hitre spremembe v vedenju
- uporabljati neprijetne dražljaje najnižje možne intenzivnosti za doseg cilja
- vedeti, da imajo lahko neprijetni dražljaji neželene stranske učinke kot so pojav strahu, agresivnosti ali nepotrebnega izogibanja
- podučiti skrbnike/vodnike o prednostih in slabostih uporabe neprijetnih dražljajev; skrbniki psov morajo sodelovati pri odločanju o tem, kakšni ukrepi bodo uporabljeni pri šolanju njihovih psov
- razumeti, da je neprijetni dražljaj najbolj učinkovit takrat, ko je neposredno povezan z vedenjem; npr. pri psu, ki se s sprednjimi šapami vzpenja na kuhinjski pult, bo na pult z lepljivo stranjo navzgor obrnjen lepilni trak veliko učinkovitejši kot vpitje skrbnika iz sosednje sobe
- psu nikoli prizadejati poškodb, ran, nezavesti, pretirane bolečine ali pretiranega strahu; delni seznam tehnik, ki jih ne bi smeli nikoli uporabljati, je v Dodatku
- inštruktorji ne bi smeli nikoli storiti ničesar, kar bi po obstoječih predpisih lahko šteli za krutost ali mučenje.

3. STROKOVNO ZNANJE INŠTRUKTORJEV

Inštruktorji bi morali z vodniki in psi ravnati spoštljivo. Imeti bi morali ustrezne komunikacijske sposobnosti, potrebne za izobraževanje vodnikov in skrbnikov psov.

Vaditelji psov šolajo pse, inštruktorji pa šolajo pse in vodnike. Ker skoraj ne gre drugače, so vaditelji psov skoraj vedno tudi inštruktorji. Ta vloga pa od njih zahteva tudi dodatne sposobnosti komuniciranja in poučevanja. Zaradi ohranjanja ugleda celotne kinološke stroke bi se morali inštruktorji do vseh tečajnikov vesti uvidevno in spoštljivo.

Izkušeni inštruktorji bi morali spodbujati in pomagati inštruktorskim pomočnikom-začetnikom, da si pridobijo čimveč znanja in izkušenj. Vse svoje kinološke kolege bi morali spoštovati in jih ne omalovaževati pred tečajniki ali med seboj. Na vprašanja o metodah drugih inštruktorjev, s katerimi se sami ne strinjajo, bi morali odgovarjati kar se da nevtralnno.

3.1. Načini poučevanja

Inštruktorji bi morali pripraviti učni načrt, ki vsebuje več učnih načinov in ciljev. Pri tem bi morali upoštevati tudi različno starost vodnikov, njihove različne telesne sposobnosti ter morda tudi njihov jezik in kulturno ozadje. Vsestranskost pri poučevanju daje tečajniku večje možnosti, da bo dosegel cilj, ki si ga je pri šolanju psa zastavil.

Inštruktorji bi morali:

- prilagoditi poučevanje vodnikovim potrebam. Če tega ne zmorejo, naj napotijo tečajnika k drugim strokovnjakom.
- načrtovati in uporabljati standardne učne elemente, npr. načrte učnih ur
- pomagati tečajnikom, da si določijo osebne cilje pri šolanju psa, take, ki jih bodo lahko dosegli, in spremljati njihov napredek ter jim, če je to primerno, pomagati tudi z dodatnimi napotki.
- kolikor je mogoče popestriti učne ure in pri tem uporabljati različne učne pripomočke in prikaze ter vsakemu posameznemu tečajniku omogočiti čim več priložnosti za nadzorovano vadbo
- šolanje razdeliti na stopnje, ki naj si sledijo po težavnosti. Začeti je treba s preprostimi vajami in jim postopoma dodajati zahtevnost.
- povratne informacije tečajnikov sprejemati vljudno in pozorno in nato, če je treba, tudi spremeniti navodila za delo s psi.

3.2 Komuniciranje s tečajniki

Inštruktorji bi morali znati jasno in razločno razložiti tečajnikom, kaj učijo pse in zakaj. Namreč, vsako dodatno znanje o psih bo tečajnikom pomagalo okrepiti njihove odnose s psi, kar se bo odrazilo v učinkovitejšem in humanejšem šolanju.

Inštruktorji bi morali:

- svojo razlago prilagoditi ravni poslušalcev; tečajnike spraševati na tak način, da bodo voljni posredovati informacije, vendar jih nikoli ne obsojati.
- uporabljati jasne, zgoščene in lahko razumljive pismene materiale
- prepoznati vodnikovo neprijetno počutje in težave na vadišču in storiti vse, da bi jih odpravil
- biti pozorni, kako dogajanje v družini vpliva na šolanje psa. Če je primerno, vključiti tudi

družinske člane v šolanje ali oskrbo psa.

4.2. Ostali pogoji

Inštruktorji/društva morajo delovati v skladu z lokalnimi in zakonskimi predpisi, ki se nanašajo na njihovo dejavnost in delovanje. Če predpisi zahtevajo, je treba vsak ugriz prijaviti.

Inštruktorji/društva bi morali udeležence tečajev pismeno seznaniti s politiko (društva) glede vračila denarja, odpovedi in pritožb. Tečajnike bi morali opozoriti tudi na tveganja, povezana s šolanjem psa in jih pred začetkom šolanja zaprositi, naj podpišejo izjavo, da so znjimi seznanjeni. Poskrbeti bi morali tudi za zavarovanje odgovornosti.

Izkušeni inštruktorji bi morali spodbujati in pomagati inštruktorskim pomočnikom-zacetnikom, da si pridobijo čimveč znanja in izkušenj. Vse svoje kinološke kolege bi morali spoštovati in jih ne omalovaževati pred tečajniki ali med seboj. Na vprašanja o metodah drugih inštruktorjev, s katerimi se sami ne strinjajo, bi morali odgovarjati kar se da nevtrarno.

Inštruktorji bi morali:

- vsakemu tečajniku zagotoviti zadostno pozornost
- poskrbeti za zadosti velik prostor za vadbo, za hojo varne površine, dobro vzdrževano opremo in zadostno razsvetljava
- za vsakega psa v tečaju zahtevati potrdila o cepljenju. Cepljenja in druga zdravstvena potrdila, ki jih zahtevajo predpisi, morajo biti ažurna.
- imeti možnost poklicati nujno pomoč in veterinarja. Imeti pri roki komplet prve pomoči in vedeti, kako ga uporabljati.
- ne izvajati šolanja kadar so pod vplivom alkohola ali mamil ali kadar so njihove sposobnosti zmanjšane zaradi čustvenih ali drugačnih vzrokov.

5.3. Dodatne sposobnosti inštruktorjev

Za varno, uspešno in humano opravljanje svojega dela bi morali imeti vaditelji in inštruktorji primerne telesne in psihične sposobnosti.

Izkušnje

Vaditelji in inštruktorji bi morali imeti izkušnje s številnimi psi različnega porekla in temperamenta. Imeti bi morali tudi praktične, neposredne izkušnje v tisti aktivnosti, ki jo poučujejo.

Povratne informacije o strokovnem delu

- Vaditelji psov in inštruktorji bi si morali prizadevati, da od svojih kolegov, mentorjev in strokovnih teles prejemejo čimveč nepristranskih informacij o svojem strokovnem delu, ker lahko le na ta način realno in pošteno ocenijo svoje lastno delovanje.
- Strokovne naloge Komisije za šolanje (KZS)
- Skrb za uveljavljanje in izvajanje nacionalnih in mednarodnih predpisov, navodil, pravilnikov, poslovnikov, sklepov strokovnih organov in drugih aktov KZS in FCI na področju šolanja športnih psov v Republiki Sloveniji;
- Spremljanje stanja na področju šolanja športnih psov v tujini in v Sloveniji in seznanjanje zainteresirane strokovne javnosti z ugotovitvami;
- Priprava in izvedba usposabljanja, izobraževanja, preizkusov in preverjanja za ves kinološki kader

- na področju šolanja športnih psov;
- Priprava predlogov sprememb in dopolnitev obstoječih strokovnih aktov in priprava predlogov novih strokovnih aktov s področja šolanja športnih psov;

ZAKONO ZAŠČITI ŽIVALI (ZZŽiv) (98/99)

ZAKON O SPREMEMBI IN DOPOLNITVI ZAKONA O ZAŠČITI ŽIVALI (ZZŽiv-A) (126/03)

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Ta zakon določa odgovornost ljudi za zaščito živali, to je zaščito njihovega življenja, zdravja in dobrega počutja; določa pravila za dobro ravnanje z živalmi; določa, kaj se šteje za mučenje živali in katera ravnanja oziroma posegi na živalih so prepovedani; določa pogoje, ki jih je treba za zaščito živali zagotoviti pri reji živali, prevozu, izvajanju določenih posegov in poskusov na živalih, zakolu in usmrnitvi živali; ureja postopek, pravice in obveznosti v primerih, ko gre za zapuščene živali; določa pogoje za društva, ki na področju zaščite živali delujejo v javnem interesu; določa nagrade in priznanja na področju zaščite živali; ureja nadzorstvo nad izvajanjem tega zakona ter kazenske sankcije za kršitelje določb tega zakona

Ta zakon velja za vse živali, ki imajo razvita čutila za sprejem zunanjih dražljajev in razvit živčni sistem, da boleče zunanje vplive čutijo.

Ta zakon se dosledno izvaja pri vretenčarjih, pri drugih živalih pa glede na stopnjo njihove občutljivosti v skladu z ustaljenimi izkušnjami ter znanstvenimi spoznanji

2. člen

Zaščita živali po tem zakonu je dolžnost vseh pravnih in fizičnih oseb, ki so v kakršnemkoli odnosu do živali, zlasti pa skrbnikov živali; lokalnih skupnosti in države; veterinarskih, živinorejskih, znanstveno-raziskovalnih in pedagoških zavodov; lovskih, kinoloških in drugih organizacij, ki združujejo rejce živali; društev proti mučenju živali in drugih društev, ki so se ustanovila za uveljavljanje in izvajanje deklaracije o pravicah in zaščiti živali

3. člen

Nihče ne sme brez utemeljenega razloga povzročiti živali trpljenja, bolezni ali smrti

4. člen

Mučenje živali je:

- vsako ravnanje ali opustitev ravnanja, storjeno naklepno, ki živali povzroči hujšo poškodbo ali dalj časa trajajoče ali ponavljajoče trpljenje, ali škodi njenemu zdravju;
- nepotrebna ali neprimerna usmrtitev živali

5. člen

V tem zakonu uporabljeni izrazi pomenijo:

1. Skrbnik živali je oseba, ki ima žival v lasti ali oskrbi in odgovarja za ustrezno rejo, ravnanje, oskrbo in prevoz živali ter imetnik objektov za rejo, trženje, prevoz, zakol, nego in prireditve z živalmi. Skrbnik živali odgovarja tudi za delo in ravnanje oskrbovalcev svojih živali ali živali, ki jih ima v oskrbi.
2. Rejne živali so kopitarji, parkljarji, perutnina, kunci in kožuharji, ki se vzrejajo ali redijo za proizvodnjo hrane, volne, kož, krzna ali za druge gospodarske namene.
3. Poskusne živali po tem zakonu pomenijo vsakega živega vretenčarja, razen človeka, tudi prostoživeče larvalne oblike brez fetalnih in embrionalnih oblik.
4. Hišne živali so psi, domače mačke, sobne ptice, mali glodalci, terarijske, akvarijske in druge živali, ki se vzrejajo ali redijo za družbo, varstvo ali pomoč človeku.
5. Prostoživeče živali so živali, ki niso nastale z umetnim izborom ali biotehnoškimi poseganjem v dedne zasnove in lahko živijo prosto v naravi neodvisno od človeka.
6. Nevarne živali so živali, ki ogrožajo okolico zaradi svoje neobvladljivosti oziroma kažejo napadalno vedenje do človeka.
7. Etološki normativi so dopuščeni sistemi reje, ki upoštevajo posebne potrebe posamezne vrste živali in omogočajo dobro počutje živali.
8. Motnja v obnašanju je oblika v obnašanju, ki glede na pogostnost ali potek odstopa od obnašanja pripadnikov iste vrste živali v pogojih, ki jim dovoljujejo v celoti razviti vrsti značilno obnašanje.
9. Tehnopatije so poškodbe ali bolezenske spremembe, ki nastanejo neposredno ali posredno zaradi neustreznega bivališča, opreme ali sistema reje.
10. Za trpljenje pri živalih se štejejo bolečine, strah, poškodbe, pa tudi povzročanje pohabljenja, degeneracije, hiranja ali obolevanja ter prekomernega in nepotrebne vznemirjanja, ki jih povzroči človek.
11. Poskusi na živalih so posegi na živih živali v znanstveno - raziskovalne ali izobraževalne namene, s katerimi se živalim lahko povzroči trpljenje, trajne poškodbe ali smrt.
12. Prevoz živali je vsako nakladanje in odprava živali s prevoznim sredstvom ter razkladanje živali. Ta izraz ne velja za prevoz posameznih živali, ki jih spremlja spremljevalec, in za prevoz hišnih živali, ki jih spremljajo skrbniki oziroma spremljevalci.
13. Prevozna sredstva so cestna in železniška vozila, plovila in zrakoplovi, ki so uporabljena za nakladanje, prevoz in razkladanje živali, ter kletke, zabojniki in podobno za prevoz živali s cestnimi, železniškimi, zračnimi in vodnimi prevoznimi sredstvi.
14. Spremljevalec živali je oseba, ki spremlja prevoz živali, in med prevozom živali nadzira, hrani in napaja ter, če je treba, pomolze in pomaga pri porodu.
15. Zakol živali je način usmrtitve živali za prehrano ljudi. Obredni zakol živali je zakol živali z religioznim ceremonialom, ki ga opravi pooblaščen osebni verske skupnosti.
16. Omamljanje živali je kakršenkoli dovoljeni postopek, ki povzroči stanje neobčutljivosti, ki traja, dokler žival ni mrtva, in se ji na ta način prihrani trpljenje, ki se mu je mogoče izogniti.
17. Usmrtitev živali je postopek odvzema življenja živali. Dopustna usmrtitev je postopek, pri katerem se uporablja anestezija z uporabo sredstev, ki povzročijo nebolečo izgubo zavesti in posledično smrt, ali z metodo, ki povzroči hitro nezavest in posledično smrt brez trpljenja.
18. Zapuščene živali so najdene, oddane ali odvezete hišne živali.
19. Zavetišče je objekt, v katerem se poskrbi za pomoč, oskrbo in namestitev zapuščenih živali.
20. Veterinarske organizacije so organizacije, določene s predpisi o veterinarstvu.
21. Nezdružljive živali pri nastanitvi so tiste živali, ki si lahko medsebojno povzročijo nezaželeno brest, poškodbe ali smrt.

6. člen

V postopku za pridobitev predpisanega dovoljenja za opravljanje dejavnosti reje, prevoza in trgovanja z živalmi ter dejavnosti organizacije razstav, tekmovanj in drugih prireditev,

kjer nastopajo živali, sodeluje tudi upravni organ, pristojen za veterinarstvo, za opravljanje dejavnosti reje rejnih živali tudi ministrstvo, pristojno za živinorejo, za rejo prostoživečih živali pa tudi ministrstvo, pristojno za varstvo narave, ki preverjajo, ali so ureditev bivališča, izbrana oprema, tehnologija in zaposleno osebje v skladu s predpisanimi pogoji. Za opravljanje dejavnosti iz prejšnjega odstavka tega člena se ne šteje: - ljubiteljska reja sobnih ptic, akvarijskih rib, okrasne perutnine in malih glodalcev; - oskrba posameznih nemočnih ali poškodovanih živali do usposobitve za vrnitev v njihovo naravno okolje; - ljubiteljska reja ali posedovanje posameznih vrst hišnih živali do pet živali; ne glede na to določbo je dovoljenje potrebno za rejo primatov, zveri, drugih prostoživečih oziroma nevarnih živali ter živali, ki izločajo strupe; - če tako določa drug predpis. Z opravljanjem dejavnosti iz prvega odstavka tega člena se sme začeti šele po izdaji dovoljenja za opravljanje dejavnosti.

II. ZAŠČITA ŽIVALI

1. Reja živali

7. člen

Skrbnik živali mora živali zagotoviti:

- bivališče, hrano, vodo in oskrbo na način, ki je glede na vrsto živali, pasmo, starost, stopnjo razvoja, prilagoditve in udomačitve primeren njenim fiziološkim in etološkim potrebam v skladu z ustaljenimi izkušnjami in znanstvenimi spoznanji;
- svobodo gibanja, primerno živali glede na njeno vrsto, pasmo, starost, stopnjo razvoja, prilagoditve in udomačitve, ki preprečuje nepotrebno trpljenje;
- dovolj prostora, če je privezana ali zaprta, glede na njene fiziološke in etološke potrebe v skladu z ustaljenimi izkušnjami in znanstvenimi spoznanji;
- svetlobo, toploto, vlažnost, kroženje zraka, zračenje, koncentracijo plinov, higieno in intenzivnost hrupa v prostoru, kjer je žival, ki ustreza njeni vrsti in stopnji razvoja, prilagoditvi in udomačitvi, fiziološkim in etološkim potrebam ter predpisanim higienskimi pogojem;
- ločeno nastanitev nezdržljivih živali. Skrbnik živali mora preprečevati napake v reji, ki povzročajo tehnopatije in motnje v obnašanju. Če je opustitev iz prvega in drugega odstavka tega člena storjena naklepno in nastanejo posledice iz 4. člena tega zakona, se šteje, da gre za mučenje živali.

8. člen

Bolne, poškodovane in onemogle živali morajo biti takoj ustrezno oskrbljene. Zagotovljena mora biti ustrezna ločena namestitve bolnih, poškodovanih ali onemoglih živali. Vse rejne in hišne živali morajo biti vsaj enkrat dnevno pod rednim nadzorstvom oskrbovalcev.

9. člen

Skrbnik živali mora poskrbeti, da je tehnična oprema v rejah vsaj enkrat dnevno pregledana in da so morebitne okvare odpravljene v najkrajšem času. Če to ni možno, je treba z uporabo nadomestnih metod krmljenja in napajanja ter vzdrževanja higiene zavarovati zdravje in dobro počutje živali. Če se uporablja umetno prezračevanje bivališča živali, mora biti zagotovljen rezervni sistem, ki zadošča za ohranitev zdravja in dobrega počutja živali do odprave napake na

osnovnem sistemu, in alarmi sistem, ki opozarja skrbnika na okvaro v prezračevalnem sistemu. Alarmni sistem mora biti redno vzdrževan in preizkušan na predpisan način.

10. člen

Prepovedano je prodajati ali podarjati hišne živali osebam, mlajšim od 16 let, brez privolitve njihovih staršev ali skrbnikov.

11. člen

Skrbnik hišnih živali mora z zagotovitvijo osamitve, kontracepcije, sterilizacije ali kastracije živali preprečiti rojstvo nezaželenih živali.

Skrbnik živali mora z ustrezno vzgojo in šolanjem oziroma z drugimi ukrepi zagotoviti, da žival ni nevarna okolici.

12. člen

Skrbniki živali in prevozniki živali morajo zagotoviti fizično varstvo nevarnih živali.

Veterinarska organizacija mora voditi register psov, ki so povzročili resne poškodbe človeku oziroma živali in so pogosto kazali napadalno vedenje (v nadaljnjem besedilu: nevaren pes).

Vzreja, vzgoja, šolanje in vodenje nevarnih psov mora biti v skladu s predpisanimi pogoji.

Nevarnega psa ni dovoljeno zaupati v vodenje osebam, ki nimajo ustreznega kinološkega znanja, in osebam, ki so mlajše od 16 let.

13. člen

Psi-vodiči slepih in psi-pomočniki invalidov imajo skupaj s svojim skrbnikom vstop na vsa javna mesta in v sredstva javnega prevoza.

Psom iz prejšnjega odstavka ni treba imeti nagobčnika na javnih mestih in v sredstvih javnega prevoza.

14. člen

Skrbniki živali lahko oddajo živali v hotel, kjer se te živali nastanijo in oskrbujejo na stroške skrbnika živali.

Imetnik hotela za živali je lahko vsaka pravna ali fizična oseba, če za to izpolnjuje predpisane pogoje.

Izpolnjevanje predpisanih pogojev za začetek delovanja hotela ugotavlja upravni organ, pristojen za veterinarstvo v upravnem postopku.

Imetnik hotela prevzema obveznosti skrbnika za čas nastanitve in oskrbe živali iz prvega odstavka tega člena.

15. člen

Prepovedana ravnanja so:

- zbadanje živali, stiskanje, natezanje ali zvijanje delov telesa živali, obešanje, če ne gre za strokovne posege, udarjanje, potapljanje ali drugačno dušenje živali, metanje, suvanje ali namerno povoženje živali ter spolna zloraba živali;
- izpostavljanje živali ognju, vročim, jedkim ali strupenim sredstvom ter drugim fizikalnim ali kemičnim učinkom v nasprotju z določbami tega zakona; - prisilno hranjenje, če to ni v zdravstvene ali v znanstveno-raziskovalne namene, puljenje perja živi perjadi, trganje rib s trnkov in druga podobna dejanja v nasprotju z določbami tega zakona;
- streljanje živali ne glede na vrsto orožja oziroma strelne naprave, razen če gre za uplen v skladu s predpisi o lovstvu ali za omamo ali anestezijo nevarnih in drugih živali, povezanih z varstvom in zaščito ljudi in živali;
- obmetavanje s petardami ali drugimi pirotehničnimi sredstvi, obmetavanje s kamenjem ali drugimi predmeti, nastavljanje pasti, razen tistih, ki živali usmrtijo v trenutku in so namenjene za usmrtitev gospodarsko škodljivih glodalcev, zank in limanic razen uporabe lovilnih naprav, ki živali ne poškodujejo;
- organiziranje borb živali, uporaba živali za borbe, spodbujanje ter šolanje živali za borbo z drugo živaljo; - uporaba živih živali za hrano, vabo, lovno preizkušnjo ali jamarjenje; izjemoma je dopustna uporaba živih živali za hrano, če so pogoji približani pogojem v naravi;
- preobremenjevanje živali, uporaba plemensko nezrelih živalih (premladih ali spolno nezrelih živali), onemogočanje potrebnega počitka, uporaba bolne, ranjene, poškodovane ali ustraševane živali oziroma njeno fizično izkoriščanje, preobremenjevanje s tekom ob prometnem sredstvu ter vzpodbujanje živali s poživili (doping);
- vzreja, vzgoja in šolanje na način in s pripomočki, ki živali povzročajo bolečine ali kako drugače škodijo njenemu zdravju;
- preganjanje v naravnem ali urbanem okolju živečih živali in preganjanje s pogonom, strašenjem ali z nepotrebnim pregonom iz njihovih zavetišč ali gnezdišč; to ne velja za lovski pogon, brakado ali pritisk, če se izvede v skladu s predpisi o lovstvu, ter za izvajanje veterinarskih ukrepov;
- lov na divjad v času lovopusta, lov na vodeče samice v času poleganja in dojenja mladičev ter neupravičena opustitev zasledovanja obstreljene divjadi;
- namerna trajna ali začasna zapustitev živali;
- krmljenje živali s snovjo, ki ji povzroča, trpljenje, poškodbe ali smrt;
- izpustitev prostoživeče živali, ki je bila vzrejena s pomočjo človeka, v naravo, če ni pripravljena za preživetje v naravnem okolju;
- lov divjadi z namenom gojenja v nasprotju s predpisi o lovstvu in ribištvu;
- zadrževanje prostoživečih živali v neregistriranih živalskih vrtovih;
- reja vretenčarjev, ki kažejo sami ali njihovi potomci dedne napake, ki povzročajo trpljenje živali; ta prepoved ne velja za rejo mutantov poskusnih živali, ki so potrebni za izvedbo določenih poskusov na živalih, če je takšna reja registrirana, ima odgovornega vodjo poskusa, je pod nadzorom in ima dovoljenje upravnega organa, pristojnega za veterinarstvo, v skladu s tem zakonom. Če je ravnanje iz prvega odstavka tega člena storjena naklepno in zaradi tega nastanejo posledice iz 4. člena tega zakona, se šteje, da gre za mučenje živali.

2. Prevoz živali

16. člen

Živali se morajo natovarjati, prevažati, pretovarjati in raztovarjati tako, da se pred, med in po prevozu preprečuje trpljenje in pogin živali.
Postaje, pristanišča, javna letališča in mejni prehodi morajo izpolnjevati predpisane pogoje za nakladanje, razkladanje in prekladanje pošiljk živali.

Nakladanje, prekladanje in razkladanje ter prevoz živali, postopek z živalmi v notranjem prometu, pri uvozu, izvozu in tranzitu živali, pred, med in po prevozu, morajo potekati po predpisanih pogojih. Prevozno sredstvo, s katerim se prevažajo živali, mora biti označeno s predpisanim znakom, ki kaže, da so prisotne žive živali. Kletke, zabojniki ipd., v katerih se prevažajo živali, morajo biti označeni z znakom, ki kaže, da so prisotne žive živali, in znakom, ki kaže na položaj živali. Na prevoznem sredstvu za prevoz zveri, nevarnih in prostoživečih živali mora biti opozorilo, da so v njem nahajajo takšne živali. Mednarodni prevoz živali, namenjenih za zakol, je prepovedan, če ni zagotovljeno predpisano napajanje in krmljenje živali med prevozom.

17. člen

Prepovedan je neustrezen prevoz živali, in sicer:

- prevoz živali, ki niso sposobne za prevoz (živali v predpisanem obdobju pred ali po porodu, bolne ali poškodovane živali ter novorojene živali, pri katerih popkovina ni povsem zaceljena); ta določba ne velja za bolne ali poškodovane živali in za živali, ki se prevažajo z namenom zdravljenja, če je prevoz odobril pristojni veterinarski delavec, ali zaradi znanstvenih raziskav, če je prevoz odobril pristojni veterinarski delavec ali strokovnjak za zaščito živali iz prvega odstavka 23. člena tega zakona;
- prevoz živali v nepokritih kamionih, v nepokritem delu plovila ali zrakoplova, če živali niso zavarovane pred vremenskimi nevšečnostmi in razlikami v klimatskih pogojih;
- prevoz živali poleti oziroma v toplih mesecih, v zaprtih prevoznih sredstvih, zabojnikih, kletkah ipd., če v času prevoza ni zagotovljeno ustrezno prezračevanje; - prevoz živali, ki so občutljive na temperaturne spremembe, če med prevozom ni zagotovljena ustrezna temperatura;
- prevoz živali, ki so naložene tako, da ni zagotovljena minimalna predpisana površina, višina in možnost napajanja in krmljenja živali, če se prevažajo na večje razdalje;
- če je namestitev živali v prevoznem sredstvu taka, da so možne poškodbe ali izpadanje živali iz prevoznega sredstva;
- če živali v predpisanih primerih ne spremlja spremljevalec;
- če med prevozom nista zagotovljena ustrezno napajanje in hranjenje v intervalih na predpisan način ali, če nista zagotovljeni prva pomoč in veterinarska oskrba bolnih in poškodovanih živali;
- prevoz vodnih živali, če ni zagotovljena zadostna količina vode z ustrezno temperaturo in kisikom;
- prevoz panjev s čebeljimi družinami, če ni zagotovljeno ustrezno zračenje;
- če se skupno z živalmi prevažajo blago, ki je škodljivo za zdravje živali;
- pošiljanje živali po poštnem povzetju; ta določba ne velja za čebele. Če je ravnanje iz prvega odstavka tega člena storjeno naklepno in nastanejo posledice iz 4. člena tega zakona, se šteje, da gre za mučenje živali.

3. Bolne in poškodovane živali ter izvajanje posegov na živalih

18. člen

Skrbnik živali mora pravočasno zahtevati veterinarsko pomoč in oskrbo bolnih ali poškodovanih živali, veterinarsko pomoč pri porodih, kadar je potrebna, in ustrezno nego bolnih, poškodovanih in onemoglih živali.

19. člen

Pri bolečih posegih na vretenčarjih je obvezna anestezija. V primerih ko z lokalno anestezijo živali ni mogoče zanesljivo preprečiti bolečine, je obvezna splošna anestezija živali. Anestezija ni potrebna, če je tako predpisano ali če po veterinarski presoji v posameznih primerih ni izvedljiva ali potrebna. Praviloma anestezija živali ni potrebna, če ni potrebna pri podobnih posegih na človeku. Izvajanje bolečih posegov na živalih brez anestezije v nasprotju s tem zakonom, ki je storjeno naklepno, se šteje za mučenje živali.

20. člen

Prepovedano je in se šteje za mučenje živali popolno ali delno amputiranje telesnih delov in popolni ali delni odvzem ali uničenje organov ali tkiv vretenčarjev, ki je storjeno naklepno, razen če je:

- poseg po veterinarski presoji potreben za ugotavljanje bolezni in za rešitev ali ozdravljenje živali;
- poseg v znanstveno-raziskovalne namene v skladu s predpisi;
- sterilizacija oziroma kastracija potrebna za zmanjšanje razmnoževanja živali;
- popoln ali delni odvzem organov ali tkiv potreben za transplantacijo, za vzgajanje celičnih ali tkivnih kultur ali pregled izoliranih organov, tkiv ali celic;
- poseg pri rejni živali potreben, da se v reji preprečijo večje poškodbe ali obolenja

Prepovedani so naslednji posegi:

- odstranjevanje krempljev mačkam, odstranjevanje glasilk živalim in boleče podkovanje kopitarjev;
- krajšanje kljunov perutnini, razen če so opravljeni z namenom, da se preprečijo večje poškodbe in obolenja v rejah;
- amputacije ali kastracije z elastičnim obročkom;
- krajšanje uhljev živalim, razen v primeru, če je poseg v korist živali;
- krajšanje repov psom, razen mladičem pasemskih psov, ki niso starejši od 5 dni, pri katerih se rep krajša v skladu s pasemskimi in kinološkimi standardi, ter psom, če je poseg v korist živali; navedene posege lahko opravi le veterinar.

4. Poskusi na živalih

21. člen

Poskuse na živalih smejo izvajati le organizacije, ki so registrirane za izvajanje poskusov na živalih in imajo dovoljenje upravnega organa, pristojnega za veterinarstvo. Poskuse na vretenčarjih se sme izvajati samo, če se pričakuje, da bo trpljenje živali etično sprejemljivo v primerjavi s pričakovanim dosežkom. Poskusi na vretenčarjih se smejo izvajati dalj časa samo, če se pričakuje, da bodo rezultati izjemnega pomena za človeka ali živali ali za rešitev znanstvenih problemov.

Dovoljenje za poskuse se izda samo, če je poskus nujno potreben, in če:

- je poskus nujen v medicinske, veterinarsko-medicinske ali nasploh v znanstveno-raziskovalne namene in se pričakuje, da bodo rezultati prinesli pomembna nova spoznanja, oziroma je trpljenje živali etično sprejemljivo v primerjavi s pričakovanim dosežkom;
- gre za temeljne raziskave;
- se ciljev poskusov ne da doseči z drugimi metodami in postopki;
- se poskus izvede z najmanjšim možnim številom živali z najnižjo nevrofiziološko občutljivostjo in metodo, ki povzroča najmanj trpljenja, bolečin in trajnih poškodb;

- se žival pred pričetkom poskusa anestezira, razen če je bolečina, ki bo povzročena s poskusom, manjša od bolečine, povzročene z anestezijo, ali če bi bila anestezija v nasprotju z namenom poskusa;
- se bo žival po končanem poskusu ustrezno zdravila ali usmrtila, če trpljenja ni mogoče preprečiti;
- osebje za vodenje in izvajanje poskusa ter za nego in oskrbo živali, prostori za bivanje oziroma gojitev in oskrbovanje živali ter naprave in priprave izpolnjujejo predpisane pogoje;
- so živali, za katere je tako predpisano, iz organizirane in registrirane reje za rejo poskusnih živali;
- upravni organ, pristojen za veterinarstvo, lahko v izjemnih primerih, ko je poskus nujen za ohranitev živalske vrste, žival pa edina primerna za poskus ali je ni mogoče vzrediti, izda dovoljenje za poskuse tudi, če žival ne prihaja iz organizirane in registrirane reje.

Dovoljenje se ne sme izdati za poskuse za etično nesprejemljive cilje, kot je preizkušanje bojnih sredstev, kozmetičnih preparatov, tobačnih ali alkoholnih izdelkov, ali za poskuse, pri katerih se uporabljajo sredstva za hromljenje mišic in se izvajajo brez anestezije.

Dovoljenje se izda za konkreten poskus ali serijo poskusov in za konkretnega vodjo ter izvajalca ali izvajalce in za določen čas. Dovoljenje se ne izda oziroma se odvzame, če se ugotovi, da niso izpolnjeni predpisani pogoji.

Dovoljenje za poskuse ni potrebno:

- če je poskus predpisan s pravnim aktom;
- če je poskus odredilo sodišče ali pristojni inšpektor na podlagi pravnega akta;
- pri izvajanju vakcinacij in diagnostičnih preiskav, odvzemu krvi ali drugega materiala zaradi odkrivanja poškodb in bolezni. Minister, pristojen za veterinarstvo (v nadaljnjem besedilu: minister), skupaj z ministrom, pristojnim za znanost in tehnologijo, ministrom, pristojnim za šolstvo in šport in z ministrom, pristojnim za okolje in prostor, ustanovi etično komisijo, ki upravnemu organu, pristojnemu za veterinarstvo, na njegovo zahtevo daje mnenje pri izdaji dovoljenja za določen poskus na živali.

Izvajanje poskusov na živalih v nasprotju s tem zakonom, ki je storjeno naklepno, se šteje za mučenje živali.

22. člen

V izobraževalne namene so posegi, ki povzročajo živalim trpljenje in poškodbe, ter posegi, ki povzročajo smrt živalim, prepovedani.

Izjemoma lahko upravni organ, pristojen za veterinarstvo, dovoli take posege, če se izvajajo v visokošolskih ali znanstveno-raziskovalnih institucijah in so nujni za redno izobraževanje zdravnikov, veterinarjev, biologov, farmacevtov in zootehnikov, če njihovega cilja ni mogoče doseči s pomočjo drugih učnih pripomočkov (film, slika, modeli, preparati ipd). Dovoljenje se izda v upravnem postopku.

23. člen

Organizacija, v kateri se izvajajo poskusi na vretenčarjih, mora imenovati strokovnjaka za zaščito živali, ki ima ustrezno znanje in je odgovoren za izvedbo poskusov v skladu s predpisi, ter pripravi obrazložitev za odobritev poskusa ali serije poskusov.

Organizacija iz prejšnjega odstavka mora v vlogi za odobritev poskusa ali serije poskusov navesti osebo iz prejšnjega odstavka, njeno strokovno usposobljenost, položaj in

pooblastila, ki jih ima za zaščito živali na podlagi notranjih aktov organizacije, ter priložiti obrazložitev iz prejšnjega odstavka tega člena.

24. člen

Postopek za izdajo dovoljenja za poskuse na živalih, higiensko-tehnični, organizacijski in kadrovski pogoji, nega in oskrba ter veterinarska oskrba teh živali, evidenca in poročanje o poskusih na živalih, o posegih in terapiji v izobraževalne namene morajo biti v skladu s predpisanimi pogoji.

Upravni organ, pristojen za veterinarstvo, vodi na podlagi prejetih vlog za dovoljenja in letnih poročil izvajalcev poskusov statistično evidenco. Sklepni statistični podatki o številu in vrstah uporabljenih živali ter vrsti poskusov na njih so javni. Dokumentacija o poskusih se mora hraniti najmanj pet let.

5. Zakol živali

25. člen

Pred zakolom se morajo toplokrvne živali na strokoven in predpisan način omamiti. Prepovedana so naslednja ravnanja:

- zakol brez strokovnega in predpisanega omamljanja živali pred zakolom;
- zakol živali po omamljenju, ki ni izveden na strokoven način;
- izkrvavitev živali, ki ni izvedena takoj po omamljanju živali;
- začetek nadaljnje obdelave zaklanih živali, preden je žival popolnoma izkrvavela.

Če ravnanje iz drugega odstavka tega člena naklepno izvrši oseba, ki je registrirana za dejavnost klanja živali, se šteje, da gre za mučenje živali.

Določbe prvega in drugega odstavka tega člena ne veljajo za klanje perutnine in kuncev na domu pri rejcu, za lastno uporabo.

Izjemoma se lahko žival zakolje brez omamljanja:

- če gre za zakol v sili ali obstaja druga nevarnosti pogina živali ali za zakol iz drugih zdravstvenih razlogov;
- če upravni organ, pristojen za veterinarstvo, izjemoma dovoli obredni zakol. Zelo poškodovane ali neozdravljivo bolne živali morajo biti zaklane ali usmrčene takoj na kraju samem. Za take živali lahko veterinar izjemoma dovoli prevoz do klavnice, če ugotovi, da prevoz ne bo povzročil nadaljnjega trpljenja živali. Vse poškodovane ali bolne živali, ki so bile prepeljane v klavnico, morajo biti takoj po veterinarskem pregledu zaklane ali usmrčene. V klavnici morata biti zagotovljena zaščita živali, namenjenih za zakol, in preprečevanje vsakega razburjenja in trpljenja živali, ki se jim je mogoče izogniti.

Doprema živali v klavnico in njihov počitek do zakola, oskrba živali do zakola, gonjenje živali od mesta razkladanja do hleva oziroma prostora za klanje živali, omamljanje in zakol živali morajo biti v skladu s predpisanimi pogoji.

Pri vseh izjemah od omamljanja pred zakolom iz tega člena je treba poskrbeti, da bo živalim pred zakolom prihranjeno vse trpljenje, ki se mu je mogoče izogniti.

6. Usmrtitev živali

26. člen

Usmrtitev živali je dovoljena, če je:

- takšen ukrep odrejen zaradi diagnostičnih preiskav in preprečevanja ter zatiranja določenih kužnih bolezni;

- iz drugih zdravstvenih razlogov prepovedan zakol bolne ali poškodovane živali;
- žival po veterinarski presoji v agoniji, neozdravljivo bolna ali ima poškodbe večje stopnje in ji bolezen oziroma poškodba povzroča trpljenje;
- to potrebno zaradi ohranjanja naravnega ravnotežja;
- žival nevarna za okolico oziroma povzroča občutno škodo in tega ni mogoče drugače preprečiti;
- rejena za proizvodnjo kože ali krzna;
- žival dosegla tako starost, da ji odpovedujejo osnovne življenjske funkcije;
- to potrebno za znanstveno-raziskovalno delo na izoliranih tkivih in organih ter na primarnih tkivnih kulturah v znanstveno-raziskovalnih institucijah;
- to v skladu z izdanim dovoljenjem iz 21. člena tega zakona za opravljanje poskusov na živalih oziroma za izvajanje posegov v izobraževalne namene iz 22. člena tega zakona;
- to potrebno za potrebe naravoslovnih muzejev; - to nujno potrebno zaradi zdravstvenih razlogov ali veterinarsko - sanitarnih ukrepov iz 32. člena tega zakona. Dovoljeni so le strokovni načini in postopki usmrtitve živali, ki žival usmrtijo v trenutku oziroma z ustrezno predhodno omamo ali v skrajnem primeru na način, ki povzroča le neizogibne bolečine.

Lov divjadi se mora opraviti v skladu s predpisi o lovstvu.

Deratizacijo lahko izvajajo le za to registrirane in usposobljene organizacije s sredstvi, ki žival usmrtijo s čim manjšo bolečino in s čim krajšim trpljenjem, ali s sredstvi za sterilizacijo teh vrst živali.

Usmrtitev živali, ki je naklepno storjena v nasprotju s tem členom, se šteje za mučenje živali.

III. SKRB ZA ZAPUŠČENE ŽIVALI

27. člen

Zapuščeni živalim se zagotovi pomoč, oskrba in namestitve v zavetišču.

Zagotovitev zavetišča je lokalna zadeva javnega pomena, ki se izvršuje kot javna služba, pri čemer mora biti na vsakih 800 registriranih psov v občini zagotovljeno eno mesto v zavetišču.

Imetnik zavetišča je lahko občina oziroma vsaka fizična ali pravna oseba, ki izpolnjuje predpisane pogoje.

Izpolnjevanje predpisanih pogojev za začetek delovanja zavetišča ugotavlja upravni organ, pristojen za veterinarstvo, v upravnem postopku.

28. člen

Imetnik zavetišča opravlja naslednje naloge:

- sprejema prijave o zapuščenih živalih;
- zagotavlja potrebno veterinarsko pomoč zapuščenim živalim;
- zagotavlja ulov, prevoz, namestitve in oskrbo zapuščenih živali v zavetišču;
- skrbi za iskanje skrbnikov teh živali oziroma prodajo ali oddajo živali novim skrbnikom;
- skrbi za ažurno vodenje registra psov, ki ga enkrat letno posreduje lokalni skupnosti. Imetnik zavetišča se šteje za skrbnika zapuščenih živali, dokler so te v zavetišču. Imetnik zavetišča pri opravljanju svojih nalog sodeluje s pristojno veterinarsko službo in organizacijami za zaščito živali.

29. člen

Kdor izgubi žival ali kdor najde zapuščeno žival, o tem obvesti zavetišče oziroma pristojno veterinarsko organizacijo.

30. člen

Skrbnik najdene hišne živali ima pravico zahtevati vrnitev živali. Če tega ne stori v roku 8 dni od dneva, ko je bila nameščena v zavetišče, lahko imetnik zavetišča žival odda tudi drugemu zainteresiranemu skrbniku, ki se zaveže, da bo za žival ustrezno skrbel.

31. člen

Vse stroške v zvezi z zapuščeno hišno živaljo plača skrbnik živali. Če skrbnik ni znan ali če gre za oddano hišno žival, krije stroške imetnik zavetišča.

Če se žival odda, lahko imetnik zavetišča zaračuna novemu skrbniku pavšalni znesek za materialne stroške oskrbe živali.

Če zapuščene živali ni možno oddati, se lahko po 30 dneh od dneva, ko je bila nameščena v zavetišče, usmrti.

32. člen

Zapuščenim bolnim in poškodovanim živalim mora veterinar nuditi potrebno nujno veterinarsko pomoč.

Neozdravljivo bolnim ali poškodovanim, težko prizadetim in poginjajočim zapuščenim živalim mora veterinar zagotoviti takojšnjo usmrtitev.

33. člen

Imetnik zavetišča pridobi sredstva za vzpostavitev zavetišča iz naslednjih virov:

- proračuna lokalne samoupravne skupnosti;
- proračuna Republike Slovenije za gradbena dela in opremo, vendar največ do višine 50% njihove dejanske vrednosti, če je investicija v skladu s pogoji, ki jih predpiše minister;
- drugih virov (darila, donacije, ipd.). Imetnik zavetišča pridobiva sredstva za delovanje zavetišča iz naslednjih virov:
 - iz proračuna lokalne samoupravne skupnosti;
 - iz proračuna Republike Slovenije, če gre za društvo, ki deluje v javnem interesu;
 - iz plačila stroškov v zvezi z zapuščenimi živalmi;
 - iz drugih virov.

IV. DRUŠTVA NA PODROČJU ZAŠČITE ŽIVALI, KI DELUJEJO V JAVNEM INTERESU

34. člen

Strokovna in ljubiteljska društva na področju zaščite živali opravljajo dejavnost v javnem interesu v delu, v katerem namen ustanovitve in samo delovanje društva presega uresničevanje interesov članov društva.

Društvo deluje v javnem interesu:

1. če aktivno deluje na področju zaščite živali;
2. če organizira izobraževanje o zaščiti živali;
3. če je izkazana pretežna poraba sredstev društva za namene javnega interesa in
4. če opravlja to dejavnost najmanj 2 leti.

35. člen

Ministrstvo, pristojno za veterinarstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) podeli društvu, ki izpolnjuje pogoje iz prejšnjega člena, status društva, ki deluje v javnem interesu, z odločbo.

Društvu, ki deluje v javnem interesu, lahko ministrstvo iz proračuna Republike Slovenije

oziroma lokalna samoupravna skupnost iz svojega proračuna, na podlagi pogodbe dodeli sredstva za opravljanje dejavnosti, ki so v javnem interesu.
Ministrstvo preverja izpolnjevanje pogojev za pridobitev statusa društva, ki deluje v javnem interesu, vsakih pet let.
Društvu, ki ne izpolnjuje več predpisanih pogojev, se ukine status društva, ki deluje v javnem interesu, z odločbo ministra.

36. člen

Odločba o pridobitvi in ukinitvi statusa društva, ki deluje v javnem interesu, se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.
Ministrstvo vodi javno evidenco društev, ki so pridobila status društva, ki deluje v javnem interesu.

V. NAGRADE IN PRIZNANJA

37. člen

Nagrade in priznanja Republike Slovenije na področju zaščite živali (v nadaljnjem besedilu: nagrade in priznanja) se podeljujejo za najvišje dosežke, ki pomembno prispevajo k razvoju stroke na področju zaščite živali in k sami zaščiti živali.

Nagrado oziroma priznanje lahko prejme posameznik, skupina, društvo, ustanova, zavod ali druga organizacija.

VI. STROKOVNI SVET ZA ZAŠČITO ŽIVALI

38. člen

Pri ministrstvu se ustanovi strokovni svet za zaščito živali, sestavljen iz priznanih strokovnjakov veterinarske, medicinske, biološke, farmacevtske in zootehnične stroke ter predstavnikov organizacij, ki delujejo na področju zaščite živali pred mučenjem. Število članov ter sestavo strokovnega sveta določi minister.

Strokovni svet za zaščito živali:

- spremlja stanje na področju zaščite živali in predlaga ukrepe;
- predlaga kriterije za izdajo dovoljenj za poskuse;
- daje mnenja in predloge pri pripravi predpisov o zaščiti živali in druga mnenja in predloge;
- daje mnenja in predloge v drugih zadevah, za katere ga zaprosijo državni organi.

VII. PRISTOJNOSTI DRŽAVNIH ORGANOV

39. člen

Minister izda natančnejše predpise za izvajanje tega zakona, s katerimi določi:

- način zakola hladnokrvnih živali;
- način omamljanja, zakola ali usmrčitve živali;
- pogoje, ki jih morajo izpolnjevati zavetišča za zapuščene živali in hoteli za živali, ter veterinarsko-sanitarni red v njih;
- vrste nagrad in priznanj ter postopek za predlaganje kandidatov in postopek za podeljevanje nagrad in priznanj;

- podrobnejša merila in postopek za pridobitev in prenehanja statusa društev, ki na področju zaščite živali delujejo v javnem interesu, ter podrobnejšo vsebino in način vodenja evidence o teh društvih;
- o strokovnem svetu za zaščito živali, številu njegovih članov, sestavi in delu. 40. člen

Minister izda v soglasju z ministri, pristojnimi za posamezna področja, natančnejše predpise za izvajanje tega zakona, s katerimi določi:

- pogoje za bivanje in rejo rejnih in hišnih živali, živali v živalskih vrtovih in prodajalnah, na razstavah in tekmovanjih; tehnične, tehnološke, ter veterinarsko-sanitarne pogoje za oskrbo, nego in nadzor nad živalmi ter natančnejše pogoje za izdajo dovoljenja za rejo živali ter vsebino in način vodenja evidenc;
- pogoje in način prevoza živali;
- pogoje za rejo, šolanje in ravnanje z nevarnimi psi;
- ukrepe za preprečevanje poškodb in bolečin prostoživečih živali, do katerih lahko pride pri opravljanju kmetijskih in gozdarskih opravil.

41. člen

Minister izda v soglasju z ministrom, pristojnim za znanost in tehnologijo, in ministrom, pristojnim za okolje in prostor, predpis o natančnejših pogojih za izdajo dovoljenj za opravljanje poskusov na živalih, postopku, dokumentaciji, evidenci, poročilih in o etični komisiji, ter o obveznostih strokovne osebe za zaščito živali, kadrovskih in drugih pogojih za izvajanje poskusov ter postopku z živalmi po končanem poskusu.

Minister določi v soglasju z ministrom, pristojnim za notranje zadeve, in ministrom, pristojnim za obrambo, natančnejše pogoje za šolanje in izvajanje nalog službenih živali.

VIII. NADZORSTVO

42. člen

Nadzorstvo nad izvajanjem tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov neposredno opravljajo veterinarski, kmetijski, lovski, ribiški inšpektorji ter inšpektorji, pristojni za ohranjanje narave (v nadaljnjem besedilu: pristojni inšpektor), vsak v okviru svojih pooblastil in pristojnosti.

Policisti nadzirajo izvajanje določb drugega odstavka 11. člena in prvega, tretjega in četrtega odstavka 12. člena, prve, druge, četrte, pete, šeste, devete in petnajste alineje 15. člena tega zakona ter na njihovi podlagi izdanih podzakonskih predpisov, v primeru, da pri operativnem delu na terenu neposredno zaznajo kršitev navedenih določb ali so pri izvajanju nalog na terenu obveščeni o takšni kršitvi.

O sumu prekrškov iz prvega in drugega odstavka 45. člena tega zakona policisti nemudoma obvestijo pristojnega inšpektorja iz prvega odstavka tega člena.

Društva, ki delujejo na področju zaščite živali, sporočajo pristojnemu inšpektorju kršitve določb tega zakona, ki jih ugotovijo pri opravljanju svojih nalog, ter opozarjajo na nepravilnosti in nezakonitosti v zvezi z zaščito živali.

43. člen

Pri inšpekcijskem nadzorstvu ima pristojni inšpektor, poleg pravic in dolžnosti, ki jih ima po drugih predpisih, še te pravice in dolžnosti:

- ugotoviti identiteto skrbnika živali v primeru suma kršitve določb tega zakona ter kršitev po

potrebi tudi fotografirati oziroma posneti, in pravico brez predhodnega obvestila ter brez dovoljenja pravne in fizične osebe vstopiti v poslovne ali proizvodne prostore, ter vozila, kjer se nahajajo živali ali obstaja sum, da se nahajajo. Če mora inšpektor pri opravljanju nadzorstva pregledati stanovanjske prostore, pa pravna ali fizična oseba temu nasprotuje ali ni dosegljiva, si mora za pregled teh prostorov pridobiti odredbo pristojnega sodišča; - opravljati redne preglede vseh objektov, kjer se redi ali se opravlja promet z živalmi, prireditve, razstave in trgovine z živalmi ter zavetišč in hotelov za živali;

- začasno ali trajno odvzeti žival, če je to potrebno za zaščito živali v primeru kršitve določb tega zakona. Za začasno odvzete rejne živali inšpektor odredi oskrbo na domu skrbnika, če pa to ni možno, se živali prodajo. Trajno odvzete rejne živali se prodajo. Iz kupnine za prodane živali se pokrijejo stroški postopka, razlika pa se izplača skrbniku. Odvzete hišne živali se do pravnomočne odločbe upravnega organa oziroma sodbe sodišča na stroške skrbnika napotijo v zavetišče. Če je žival bolna ali poškodovana, se na stroške skrbnika živali zagotovi tudi takojšnja veterinarska oskrba živali;
- odrediti odpravo nepravilnosti pri izvajanju osnovnih obveznosti skrbnika živali;
- odrediti usmrtilcev ali zakol živali na stroške skrbnika, če gre po mnenju veterinarja za neodpravljive bolečine ali poškodbe;
- prepovedati rejo določene vrste živali in uporabo proizvodnih ali poslovnih prostorov, če ugotovi, da je skrbnik ponovno kršil obveznosti iz tega zakona in s tem povzročal živali bolečine in trpljenje;
- prepovedati natovarjanje in prevoz živali, če niso izpolnjeni predpisani pogoji;
- prepovedati izvajanje posegov, ki niso dovoljeni oziroma se izvajajo v nasprotju z določbami tega zakona;
- odrediti ustavitve poskusov oziroma prepovedati izvajanje poskusov na živalih, ki se izvajajo v nasprotju z določbami tega zakona ali če pomanjkljivosti niso odpravljene v določenem roku;
- prepovedati zakol živali, če ni zagotovljeno predpisano omamljanje in zakol živali;
- prepovedati opravljanje dejavnosti imetniku zavetišča, če ne izpolnjuje več predpisanih pogojev.

44. člen

Policisti ter pooblaščen osebe carinske službe v primeru prevoza in pošiljk živali brez ustreznih dokumentov ali v nasprotju z določbami 12. člena tega zakona ali v primeru mučenja živali, zadržijo živali oziroma pošiljko, osebe in prevozno sredstvo ter o tem takoj obvestijo pristojnega inšpektorja.

Zadržanje oziroma omejitev gibanja iz prejšnjega odstavka lahko traja največ dve uri.

IX. KAZENSKÉ DOLOČBE

45. člen

Z denarno kaznijo 50.000 tolarjev, ki se izterja na kraju samem, se za prekršek kaznuje posameznik: 1. če živali ne zagotovi bivališča, hrane, vode in oskrbe na način, ki je glede na vrsto živali, pasmo, starost, stopnjo razvoja, prilagoditve in udomačitve primeren njenim fiziološkim in etološkim potrebam v skladu z ustaljenimi izkušnjami in znanstvenimi spoznanji (prva alineja prvega odstavka 7. člena tega zakona);

2. če živali ne zagotovi svobode gibanja, primerno živali glede na njeno vrsto, pasmo, starost, stopnjo razvoja, prilagoditve in udomačitve, ki preprečuje nepotrebno trpljenje (druga alineja prvega odstavka 7. člena tega zakona);

3. če ne zagotovi dovolj prostora privezani ali zaprti živali, glede na njene fiziološke in etološke potrebe v skladu z ustaljenimi izkušnjami in znanstvenimi spoznanji (tretja alineja prvega odstavka 7. člena tega zakona);
 4. če živali ne zagotovi svetlobe, toplote, vlažnosti, kroženja zraka, zračenja, koncentracije plinov, higiene in intenzivnosti hrupa v prostoru, kjer je žival, ki ustrezajo njeni vrsti in stopnji razvoja, prilagoditvi in udomačitvi, fiziološkim in etološkim potrebam ter predpisanim higienskimi pogojem (četrti alineja prvega odstavka 7. člena tega zakona);
 5. če ne zagotovi ločene nastanitve nezdružljivih živali (peta alineja prvega odstavka 7. člena tega zakona);
 6. če ne preprečuje napak v reji, ki povzročajo tehnopatije in motnje v obnašanju živali (drugi odstavek 7. člena tega zakona);
 7. če ne zagotovi ustreznega ločenega prostora za namestitve bolnih, poškodovanih ali onemoglih živali (drugi odstavek 8. člena tega zakona);
 8. če ne zagotovi fizičnega varstva nevarnih živali (prvi odstavek 12. člena tega zakona);
 9. če prevozno sredstvo oziroma kletke, zabojniki ipd., v katerih se prevažajo živali, niso označene z znakom, ki kaže, da so prisotne žive živali, in znakom, ki kaže na položaj živali ali če na prevoznem sredstvu za prevoz zveri, nevarnih ali prostoživečih živali ni opozorila, da se v njem nahajajo takšne živali (četrti odstavek 16. člena tega zakona);
 10. če usmrti žival v nasprotju s 26. členom tega zakona.
- Z denarno kaznijo 100.000 tolarjev, ki se izterja na kraju samem, se za prekršek kaznuje posameznik:
1. če takoj ne oskrbi bolnih, poškodovanih in onemoglih živali (prvi odstavek 8. člena tega zakona);
 2. če natovarja, prevaža, pretovarja in raztovarja živali tako, da se pred, med in po prevozu ne prepreči trpljenja ali pogina živali (prvi odstavek 16. člena tega zakona);
 3. če niso izpolnjeni predpisani pogoji pri nakladanju, prekladanju in razkladanju ter prevozu živali, pri postopku z živalmi v notranjem prometu, pri uvozu, izvozu in tranzitu živali, pred, med in po prevozu (tretji odstavek 16. člena tega zakona);
 4. če ni zagotovljeno predpisano napajanje in krmljenje živali med prevozom (peti odstavek 16. člena tega zakona)
 5. če neustrezno prevaža živali (17. člen tega zakona);
 6. če ne zahteva pravočasno veterinarske pomoči in oskrbe bolnih ali poškodovanih živali, veterinarske pomoči pri porodih, kadar je potrebna, ali ne zagotovi ustrezne nege bolnih, poškodovanih in onemoglih živali (18. člen tega zakona);
 7. če zakolje žival v nasprotju s prvim, drugim in petim odstavkom 25. člena tega zakona;
 8. če zelo poškodovane ali neozdravljivo bolne živali ne zakolje ali usmrti takoj na kraju samem oziroma takoj po veterinarskem pregledu (šesti odstavek 25. člena tega zakona).
- Z denarno kaznijo od 100.000 do 150.000 tolarjev se za prekršek kaznuje posameznik:
1. če redi živali, jih prevaža, z njimi trguje ali organizira razstave, tekmovanja in druge prireditve, kjer nastopajo živali, v nasprotju s 6. členom tega zakona;
 2. če ne nadzira rejnih in hišnih živali vsaj enkrat dnevno (tretji odstavek 8. člena tega zakona);
 3. če ne poskrbi oziroma ne pregleduje vsaj enkrat dnevno tehnične opreme v rejah ali če ne poskrbi, da so morebitne okvare odpravljene v najkrajšem času oziroma, da so vzpostavljene nadomestne metode krmljenja in napajanja ter vzdrževanja higiene (prvi odstavek 9. člena tega zakona);
 4. če pri uporabi umetnega prezračevanja bivališča živali ne zagotovi predpisanega rezervnega sistema prezračevanja in alarmnega sistema (drugi odstavek 9. člena tega zakona);
 5. če proda ali podari hišno žival osebam, mlajšim od 16 let, brez privolitve njihovih staršev ali skrbnikov (10. člen tega zakona);
 6. če ne zagotovi ustrezne vzgoje in šolanja oziroma drugih ukrepov in je zato žival nevarna okolici (drugi odstavek 11. člena tega zakona);
 7. če ne zagotovi vzreje, vzgoje, šolanja in vodenja nevarnih psov v skladu s predpisanimi pogoji (tretji odstavek 12. člena tega zakona);
 8. če nevarnega psa zaupa v vodenje osebam, ki nimajo ustreznega kinološkega znanja, ali osebam, ki so mlajše od 16 let (četrti odstavek 12. člena tega zakona);
 9. če opravlja dejavnost hotela za živali, ne da bi za to izpolnjeval predpisane pogoje (drugi odstavek 14. člena tega zakona);
 10. če stori katero od ravnanj iz 15. člena tega zakona;
 11. če v nasprotju s predpisi stori katero od ravnanj iz 20. člena tega zakona;
 12. če opravlja poskuse na živalih v nasprotju z 21. tega zakona;
 13. če opravlja posege na živalih v nasprotju z 22. členom tega zakona;
 14. če opravlja dejavnost zavetišča, ne da bi za to izpolnjeval predpisane pogoje (tretji odstavek 27. člena tega zakona);
 15. če ovira pristojnega inšpektorja pri izvajanju postopkov iz prve alineje 43. člena tega zakona.

46. člen

Z denarno kaznijo od 150.000 do 10.000.000 tolarjev se za prekršek kaznuje pravna oseba, če stori katero od dejanj iz 45. člena tega zakona ali,

1. če veterinarska organizacija ne vodi registra nevarnih psov (drugi odstavek 12. člena tega zakona); 2. če opravlja boleče posege na vretenčarjih brez ustrezne anestezije (prvi odstavek 19. člena tega zakona);

3. če opravlja poskuse na vretenčarjih v nasprotju s 23. členom tega zakona;

4. če v klavnici nista zagotovljena zaščita živali, namenjenih za zakol, in preprečevanje vsakega razburjenja in trpljenja živali, ki se jim je mogoče izogniti (sedmi odstavek 25. člena tega zakona); 5. če doprema živali v klavnico in njihov počitek do zakola, oskrba živali do zakola, gonjenje živali od mesta razkladanja do hleva oziroma prostora za klanje živali, omamljanje in zakol živali niso v skladu s predpisanimi pogoji (osmi odstavek 25. člena tega zakona). 6. če na javno mesto oziroma v sredstva javnega prevoza ne pusti psa - vodiča slepih oziroma psa -pomočnika invalidov skupaj z njegovim skrbnikom.

Z denarno kaznijo od 25.000 do 500.000 tolarjev se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe.

Z denarno kaznijo od 150.000 do 5.000.000 tolarjev se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje posameznik, ki ga stori v zvezi s samostojnim opravljanjem dejavnosti.

X. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

47. člen

Minister izda izvršilne predpise iz 39., 40. in 41. člena tega zakona v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

48. člen

Sredstva iz druge alineje prvega odstavka 33. člena tega zakona lahko imetnik zavetišča uveljavlja v 5 letih od uveljavitve tega zakona.

49. člen

Obstoječi objekti in oprema za rejo živali morajo izpolniti pogoje, predpisane s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, najpozneje v desetih letih od uveljavitve tega zakona.

50. člen

Do uveljavitve izvršilnih predpisov iz tega zakona se še uporabljata :

- pravilnik o ukrepih za zaščito živali pred mučenjem pri izvajanju zdravstvenega varstva živali (Uradni list SRS, št. 40/85);
- navodilo o pogojih za izdajo dovoljenja za poskus na živalih v znanstveno-raziskovalne namene (Uradni list SRS, št. 40/85 in 22/87).

51. člen

Z uveljavitvijo tega zakona prenehajo veljati:

- zakon o zdravstvenem varstvu živali (Uradni list SRS, št. 37/85);
- drugi odstavek 158. člena zakona o veterinarstvu (Uradni list RS, št. 82/94, 21/95 in 16/96);

- 6. in 7. točka 11. člena zakona o prekrških zoper javni red in mir (Uradni list SRS, št. 16/74 in 42/86);
- drugi stavek 11. člena zakona o postopku z najdenimi stvarmi (Uradni list SRS, št. 31/76);
- pravilnik o kriterijih za podelitev statusa društva, ki deluje v javnem interesu na področju kmetijstva, gozdarstva, lovstva, ribištva, veterinarstva ali prehrane (Uradni list RS, št. 52/98, 60/98) v delu, ki se nanaša na društva s področja zaščite živali, kolikor je v nasprotju s tem zakonom.

52. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Številka: 510-05/91-1/20
Ljubljana, dne 18. novembra 1999

